

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 172/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jindřichom Stoszekom, Černyševského 26, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Pezinok v konaní vednom pod sp. zn. 5 C 213/2010 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. decembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 213/2010 (ďalej len „napadnuté konanie“). Zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a priznať mu finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Sťažovateľ je v napadnutom konaní žalovanou stranou v spore s právnymi nástupkyňami pôvodných žalobcov (ktorí v priebehu konania zomreli) o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, a to z titulu vrátenia daru (pozemkov), ktorý pôvodní žalobcovia (svokrovci sťažovateľa) darovali sťažovateľovi (zaťovi) a svojej dcére (bývalej manželke sťažovateľa). Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 12. októbra 2016, ktorým žalobu zamietol, avšak na podklade odvolania podaného žalobkyňami v 1. až 3. rade (právnymi nástupkyňami pôvodných žalobcov) Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 8 Co 172/2018-153 z 31. júla 2019 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. V poradí druhým rozsudkom z 11. októbra 2021 okresný súd určil, že žalobkyňa v 1. rade je vlastníčkou podielu s veľkosťou $\frac{1}{2}$ k nehnuteľnostiam (pozemkom konkretizovaným vo výroku I), že nehnuteľnosti

(pozemky konkretizované vo výroku II) v podiele $\frac{1}{4}$ patria do dedičstva po poručiteľke – pôvodnej žalobkyni v 1. rade a vo veľkosti podielu $\frac{1}{4}$ patria do dedičstva po poručiteľovi – pôvodnom žalobcovi v 2. rade, a žalobkyniam v 1. až 3. rade priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom ešte nebolo rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu ním označeného základného práva, pretože od podania žalobného návrhu uplynulo viac ako desať rokov a vo veci samej ešte nebolo právoplatne rozhodnuté, v dôsledku čoho rozvedení manželia žijú v konflikte nevyporiadaných majetkových vzťahov.

4. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, sťažovateľ poukázal na to, že „*pôvodní žalobcovia zomreli a na ich miesto nastúpili ich dedičia. Tým došlo k zhoršeniu postavenia žalovaného, keďže dôvodom vrátenia daru malo byť jeho konanie voči žalobcom, ich dcére /manželke žalovaného / a spoločným deťom priečiace sa dobrým mravom. Keďže zomreli, dôkazná situácia sa výrazne zhoršila. Navyše konajúci súd akceptoval návrh žalujúcej strany na zmenu petitu resp. jeho rozšírenia - podľa názoru žalovaného v rozpore so zákonom. Týmto postupom súdu sa vec právne a skutkovo značne komplikovala a vytvorila logické dôvody na požiadavku revízie rozhodnutia neúspešnej strany sporu.*“. Sťažovateľ neoddišiel rozhodovanie vo veci, vždy sa riadne a včas dostavil na predvolanie súdu a rešpektoval aj sudcovské lehoty v priebehu konania, teda svojím prístupom prietahy nezavinil a k ich vzniku došlo samotným postupom okresného súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. V súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Ústavný súd vo vzťahu k sťažovateľom namietanému porušeniu jeho základného práva postupom okresného súdu v napadnutom konaní v prvom rade poukazuje na svoj už opakovane judikovaný právny názor, že k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov môže dôjsť aj vtedy, ak konanie trvá (globálne) neprimerane dlhú dobu, a to bez ohľadu na to, či v posudzovanom prípade boli zaznamenané prietahy spôsobené postupom súdu. Inými slovami, k porušeniu uvedeného práva môže dôjsť aj vtedy, ak nedošlo v konaní k prietahom, a naopak, i keď k prietahom v konaní došlo, nemusí vždy ísť o porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej dobe, ak konanie ako celok zodpovedá dobou svojho trvania času, v ktorom je možné uzavretie konania spravidla očakávať (pozri k tomu rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veciach Libanský v. Česká republika alebo Králiček v. Česká republika, obdobne I. ÚS 418/2014, tiež napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 27/02, III. ÚS 199/02, I. ÚS 154/03, I. ÚS 197/03, I. ÚS 35/04, I. ÚS 38/04). Pritom ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti

zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, s'ťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

7. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 10/98, I. ÚS 34/99, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, I. ÚS 89/02, I. ÚS 47/03, IV. ÚS 59/03, IV. ÚS 205/03). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa jej práv (pozri napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96, II. ÚS 48/96, I. ÚS 55/97, I. ÚS 57/97, I. ÚS 92/97 a I. ÚS 10/98). Priet'ahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci a ESLP vo svojich rozhodnutiach (rozsudok ESLP vo veci H. proti Francúzsku z 24. 10. 1989, rozsudok ESLP vo veci Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994 a rozsudok ESLP vo veci Scordino proti Taliansku č. 1 z 29. 3. 2006) viackrát vyzdvihol dôležitosť správy súdnictva bez priet'ahov, ktoré môžu ohroziť jeho účinnosť a dôveryhodnosť.

8. Podľa stabilizovanej judikatúry sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), skúma s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä z pohľadu troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04). Teda záver o tom, či dĺžka konania je ešte primeraná, možno formulovať vždy s ohľadom na faktory, ktorými bolo konanie bezprostredne ovplyvnené, pričom pri posudzovaní dôvodnosti tvrdenia o porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je nutné ku každej veci pristupovať individuálne a zvažovať, či s ohľadom na okolnosti prípadu ide o priet'ahy neodôvodnené, t. j. či sú pričítateľné súdu. Toto právo totiž nie je dotknuté, ak sú priet'ahy spôsobené výlučne konaním účastníka, prípadne ak ide o vec, keď dĺžka konania zodpovedá jej zložitosti. V takých prípadoch trvanie konania istú dobu spravidla nie je nedôvodné a potreba zásahu ústavného súdu nie je daná. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa [Comingersoll S. A. (Veľká komora), Sürmeli proti Nemecku (Veľká komora), Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, rovnako tak aj I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07].

9. Z uvedených východísk vychádzal ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej s'ťažnosti s'ťažovateľa a na tento účel si vyžiadal súdny spis, s ktorého obsahom sa dôkladne oboznámil.

10. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom napadnutého konania vedeného okresným súdom je prikázanie nehnuteľností (pozemkov) do výlučného vlastníctva pôvodných žalobcov (svokrovcov s'ťažovateľa). Predmetné nehnuteľnosti boli s'ťažovateľovi a jeho

bývalej manželke darované svokrovcami, ktorí sa domáhali vrátenia tohto daru, pretože sťažovateľ neprímeraným správaním voči nim, ako aj ich dcére dostatočne naplnil dôvody odôvodňujúce vrátenie daru. Predmetnú vec po právnej aj skutkovej stránke možno označiť za takú, ktorá tvorí bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov, avšak možno predpokladať náročnejšie, resp. obsiahlejšie dokazovanie.

11. Správanie účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v správaní sťažovateľa nezistil také skutočnosti, ktoré by opodstatňovali konštatovanie o ich vplyve na možný vznik zbytočných priet'ahov v posudzovanom konaní.

12. Tretím hodnotiacim kritériom, ktorého uplatnením ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní.

13. Vo veci, v ktorej sa o ústavnú ochranu uchádza sťažovateľ, je potrebné najskôr poukázať na skutočnosť, že v auguste 2010, teda mesiac po začatí napadnutého konania, zomrela pôvodná žalobkyňa a v júli 2012 aj pôvodný žalobca a nové žalobkyne v 1. až 3. rade sú ich dedičkami (dcérami). V dôsledku týchto skutočností okresný súd od septembra 2010 pravidelne u poverenej notárky zisťoval priebeh dedičského konania, aby si ustálil, kto bude vystupovať na strane žalobcu. Dedičské konanie po žalobkyni v 1. rade bolo ukončené až osvedčením o dedičstve z 27. novembra 2014 právoplatným 15. decembra 2014, ktoré bolo okresnému súdu doručené prostredníctvom notárky 7. júla 2015. Až týmto momentom mohol okresný súd pokračovať v konaní a vyzval dedičky, či zotrvávajú na žalobe podanej pôvodnými žalobcami. Uvedené skutočnosti podstatne zabrzdlili napadnuté konanie, avšak za uvedené obdobie nemôže niesť okresný súd zodpovednosť, keďže na jeho priebeh nemal žiaden dosah. Od uvedeného momentu bol postup okresného súdu plynulý.

14. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta všeobecne celkovú dĺžku konania na okresnom súde a osobitne poukazuje len na rozsudok okresného súdu z 11. októbra 2021, ktorý mu do momentu spísania ústavnej sťažnosti (22. decembra 2021) nebol doručený. Vychádzajúc z priloženého spisu okresného súdu, dáva ústavný súd do pozornosti sťažovateľa, že vo veci konajúci sudca podal 5. novembra 2021 žiadosť predsedovi okresného súdu o predĺženie lehoty na vyhotovenie rozhodnutia (ktorá mu mala uplynúť 11. novembra 2021) do 31. decembra 2021 s odôvodnením náročnosti skutkového stavu veci a pandemických opatrení a jeho žiadosti bolo vyhovené.

15. Sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť po tom, ako okresný súd rozhodol vo veci samej ešte neprávoplatným rozsudkom z 11. októbra 2021, keďže sa proti nemu sťažovateľ odvolal (odvolanie doručené okresnému súdu 5. januára 2022). Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ nekonal v záujme efektívnej ochrany svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktorého obsahom je primárne a materiálne odstránenie stavu právnej neistoty, ktoré nastane právoplatnosťou rozhodnutia súdu (m. m. IV. ÚS 419/2020). Sťažovateľ sa nebránil ústavnou sťažnosťou, v ktorej by namietal porušenie základného práva v snahe doceliť čo najskoršie rozhodnutie vo veci samej, t. j. ešte pred rozhodnutím okresného súdu vo veci samej. Sťažovateľ využil ústavnú sťažnosť tesne po tom, ako okresný súd vo veci rozhodol, a pred tým, ako ju predložil na rozhodnutie o odvolaní odvolaciemu súdu. Sťažovateľ teda nepostupoval v snahe reparaovať porušenie svojho práva podľa

čl. 48 ods. 2 ústavy, ale len využiť celkovú dĺžku napadnutého konania okresného súdu na priznanie čo najvyššej materiálnej kompenzácie. Uvedené umocňuje aj skutočnosť, že až v období po vyhlásení rozsudku 11. októbra 2021 podal aj sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu (doručená okresnému súdu 16. novembra 2021).

16. Ústavný súd si je vedomý, že dĺžka napadnutého konania sa javí byť neprímerane dlhá. Doterajšia celková dĺžka napadnutého konania však nie je dôsledkom nečinnosti, resp. nesústredenej činnosti okresného súdu, ako to tvrdí sťažovateľ, ale najmä dôsledkom prirodzeného procesu, ktorý vzhľadom na predmet konania je v posudzovanej veci zaťažený rozsiahlejším a zložitejším dokazovaním poznamenaným úmrtím pôvodných žalobcov (darcov), čo si vyžaduje dlhší čas, na čo poukazuje aj sťažovateľ v ústavnej sťažnosti spolu s rozšírením petitu žalobkyňami (bod 4 tohto uznesenia).

17. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že konanie bez zbytočných prietahov nemožno presne časovo ohraničiť (II. ÚS 26/95) a že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01).

18. Ústavný súd po komplexom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska predmetu konania (tvoriaceho bežnú neprivilegovanú rozhodovaciu agendu súdov), správania sťažovateľa a postupu okresného súdu, zohľadňujúc doterajšiu dĺžku napadnutého konania na okresnom súde presahujúcu jedenásť rokov (s poukazom na takmer päť rokov trvajúce dedičské konanie a aj na takmer dva roky trvajúcu epidemiologickú situáciu), konštatuje, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nevykazuje také ústavne relevantné nedostatky, na základe ktorých by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

19. S poukazom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu